

ATT VÄNTA PÅ EN NJURE

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Tigist Getaneh leg. Sjuksköterska, Martin Söderberg, leg.
Sjuksköterska.
Dialysmottagning Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Mölndal Avdelning 254.

Bakgrund

Njurtransplantation är en typ av behandling vid terminal njursvikt. Njurar för transplantation kan komma från levande eller avlidna donatorer. Patienten behöver bli medicinskt bedömd och godkänd för att kunna bli transplanterad. Väntetiden för en varierar bland annat på vilken blodgrupp och antikroppsbild patienten har, ett till tre år är vanligt i Sverige men den kan gå snabbare eller dröja längre (1). 2015 väntade 646 personer på en njure från avliden donator. Det året genomgick 131 personer njurtransplantation med njure från levande donator och 295 transplanterades med njure från avliden donator (2).

Syfte

Att belysa dialyspatienters erfarenheter av att stå på väntelista för njurtransplantation.

Metod

Sökningen till litteraturstudien gjordes i PubMed med sökorden patient experience AND kidney transplant AND waiting. Sökningen begränsades till artiklar publicerade mellan 2009-2016, innefattade vuxna över 18 år samt vara skrivna på engelska. Sökningen gav 81 träffar. Efter genomgång av abstrakt valdes 4 artiklar (3-6) ut som stämde mot syftet.

Resultat

Hopp

Att blir uppsatt på transplantationslistan är ett första steg som ingav hopp och förväntan. Hoppet tillät patienterna att planera vad de ska göra i framtiden, i en friare tillvaro utan dialysbehandlingens restriktioner och bundenhet. Med tiden var det svårt för en del patienter att känna sig hoppfulla inför transplantationen, det var svårt att motivera sig till att hålla restriktioner och att vara i bra fysisk form (3).

Osäkerhet

När väntetiden fram till transplantation blev längre än patienterna förväntat sig omvandlades deras hopp till osäkerhet. Denna uppfattning gav patienterna hopp och kraft. När det gått längre tid än de förväntat sig uppstod osäkerhet och ångest (3, 4). Osäkerhet om hur livet skulle bli och om de överhuvudtaget skulle bli transplanterade uttrycktes (4). Bland deltagare som hade erfarenhet av egna eller andras tidigare misslyckade transplantationer fanns uppfattningen att transplantationer leder till mer bekymmer än nytta (5). I en studie var majoriteten av patienterna medvetna om att det nya organet kanske bara fungerar en begränsad tid, flera av dem hade erfarenhet av transplanterat som i ett tidigt skede slutat fungera (4).

Kunskap

Patienter påpekade vikten av information, att ständigt bli informerade minskade oro inför transplantationen. De upplevde frustration när de inte fick information från transplantationsenheten angående regler rörande väntetid och prioritet. Patienter som själv sökte information på internet om nationella transplantationsdata upplevde att det hade en lugnande och stärkande effekt (6). Över hälften upplevde att de inte blivit tillräckligt informerade om en eller flera aspekter av transplantationen (5).

Slutsats

Att vänta på en ny njure utan tillräcklig kunskap om transplantation är en besvärlig upplevelse för patienter. Stöd och information från sjukvården är därför viktig. Information behöver upprepas och rutiner bör finnas så att kunskapen blir förankrad, detta skapar tryggare patienter. Att känslor rörande transplantation är blandade är viktigt att ha i åtanke för sjuksköterskan, tidigare erfarenheter påverkar patienten.

Referenser

1. Tufveson G, Lorant T. Njurtransplantation. I: Aurell M, Samuelsson O, editors. Njurmedicin. 4. [omarb.] uppl. Stockholm: Liber; 2014, kap 20 s.267.
2. Scandia Transplant. Transplantation and waiting list figures 2015. http://www.scandiatransplant.org/data/sctp_figures_2015_4Q.pdf (Hämtade 2016-10-01)
3. Moran A, Scott A, Darbyshire P. Waiting for a kidney transplant: patients' experiences of haemodialysis therapy. Journal Of Advanced Nursing [serial on the Internet]. (2011, Mar), [cited October 1, 2016]; 67(3): 501-509.
4. Moran A. Experiences of Patients on Outpatient Hemodialysis Therapy Who Are Anticipating a Transplant. Nephrol Nurs J. 2016 May-Jun;43(3):241-9; quiz 250.
5. Vamos EP, Csepanyi G, Zambo M, Molnar MZ, Rethelyi J, Kovacs A, et al. Sociodemographic factors and patient perceptions are associated with attitudes to kidney transplantation among haemodialysis patients. Nephrol Dial Transplant 2009;24(2):653-660.
6. Yngman-Uhlin P, Fogelberg A, Uhlin F. Life in standby: Hemodialysis patients' experiences of waiting for kidney transplantation. J Clin Nurs 2016;25(1-2):92-98.